

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії

внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Руслан СЕРБИН

11.11.2026

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Гаман Ірини Геннадіївни на тему «Особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 29 листопада 2022 року, протокол №15. Тему уточнено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 30 листопада 2023 року, протокол № 23

ВИТЯГ

з протоколу засідання кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ від 15 квітня 2026 року

Присутні:

кафедра юридичної психології: завідувач кафедри, доктор філософії Буданова М. О. (*голова засідання*); професор кафедри, доктор психологічних наук, професор Кудерміна О. І.; професор кафедри, доктор психологічних наук, професор Романенко О. В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мартенко О. Л.; доцент кафедри, кандидат психологічних наук, професор Андросюк В. Г.; доцент кафедри, доктор філософії, доцент Галич М. Ю.; доцент кафедри, доктор філософії Сняtkова Т. М.; старший викладач кафедри, кандидат юридичних наук Мартенко Ю. І.

Запрошені:

науково-дослідна лабораторія з проблем управління правоохоронною діяльністю та її психологічного супроводження навчально-наукового інституту післядипломної освіти: завідувач лабораторії, доктор психологічних наук, професор Бойко-Бузиль Ю. Ю.; головний науковий співробітник лабораторії, доктор психологічних наук, доцент Гальченко В. М. (*рецензент*); провідний науковий співробітник лабораторії, кандидат юридичних наук, старший дослідник Лубенець І. Г.; провідний науковий співробітник лабораторії, т. в. о. завідувача відділення поліграфологів, кандидат юридичних наук Литвин В. В. (*рецензент*); старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук,

старший дослідник Алексєєва О. В.; старший науковий співробітник, кандидат психологічних наук, доцент Власенко С. Б. (*науковий керівник*).

Відділення психологічного забезпечення: завідувач відділення доктор філософії Жук Н. А.

Були присутні 4 доктори наук та 11 кандидатів наук / докторів філософії за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертації аспірантки заочної форми навчання кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ Гаман Ірини Геннадіївни на тему «Особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», щодо предмета її наукової новизни, теоретичного та практичного значення та рекомендації до попереднього розгляду та захисту на разовій спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Здобувачку Гаман Ірину Геннадіївну про результати дисертаційного дослідження на тему «Особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні». У доповіді було обґрунтовано насамперед актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, здобувачем представлено структуру роботи та основні її положення, сформульовано та обґрунтовано новизну, теоретичне та практичне значення.

Гаман І. Г. зазначила, що дисертаційне дослідження має теоретико-емпіричний характер, складається з теоретичного аналізу емоційного стану жінок зі статусом тимчасово переміщеної особи, проведеного констатуючого дослідження особливостей переживання подій війни українськими жінками, які мають статус тимчасово переміщеної особи, обґрунтування, розробки та апробації програми кризової психологічної допомоги.

Результати теоретичного аналізу та експериментальної перевірки підтверджують досягнення поставленої мети та виконання основних дослідницьких завдань.

Актуальність теми дослідження зумовлена безпрецедентними соціально-психологічними викликами, спричиненими повномасштабною війною в Україні. Воєнний стан супроводжується інтенсивними стресогенними впливами, що порушують базові уявлення людини про безпеку, стабільність та контроль над життям. Особливо вразливою категорією в цих умовах є жінки зі статусом тимчасово переміщеної особи, які переживають не лише травматичний досвід війни, але й наслідки вимушеного переміщення, соціальної дезадаптації та невизначеності майбутнього.

Мета дослідження полягала в теоретико-емпіричному обґрунтуванні особливостей кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні.

Емпіричне дослідження проводилося на вибірці 138 тимчасово переміщених жінок, які перебували як на території України, так і за її межами.

Відповідно до стратегії дослідження було сформовано дві групи: внутрішньо переміщені жінки (71 особа) та зовнішньо переміщені жінки (67 осіб).

Методологічну та теоретичну основу дослідження склали уявлення про основні характеристики медико-психологічних втручань; про специфіку психологічного консультування, корекції та реабілітації; про порядок надання первинної психологічної допомоги учасникам бойових дій, здійснення психологічної реабілітації в умовах війни; моделі психокорекційної роботи у провідних психотерапевтичних підходах (психоаналітичний, гуманістичний, когнітивний, раціонально-емотивний, емоційно-фокусований, нарративний тощо); уявлення науковців про закономірності функціонування емоційної сфери особистості, зокрема, феноменологію емоційних станів та переживань; положення концепції стресу та стресових навантажень; концепцію посттравматичного стресового розладу та його корекцію; диференційну теорію емоцій; когнітивні теорії емоцій; концепцію психотравматичної події та психологічної травми; уявлення про психологічний механізм виникнення дисфоричних емоційних станів у рамках теорії когнітивного дисонансу, раціонально-емотивного та когнітивного підходів; концепцію про ситуативну та особистісну тривожність; сучасні уявлення про психологічні наслідки перебування в зоні бойових дій; концепцію побудови суб'єктивної моделі реальності в умовах воєнного часу; вчення про генезу та психологічні механізми виникнення емоційних розладів.

Для досягнення мети було використано комплекс валідних психодіагностичних методик, що дозволило здійснити багатовимірний аналіз психоемоційного стану досліджуваних, зокрема: шкали базових переконань (Р. Янов-Бульман), шкали депресії А. Бека, методики самооцінки психічних станів Г. Айзенка, опитувальника «Стабільність психічного здоров'я» К. Кіза, а також авторської анкети. Аналіз отриманих даних проводився із використанням методів математичної статистики.

Ключові результати дослідження:

встановлено, що тимчасово переміщені жінки, які залишилися на території України, характеризуються негативною оцінкою ситуацій, пов'язаних із війною. Домінуючими емоціями визначено страх, злість та тривогу. При цьому респондентки мають високий рівень емоційної підтримки та середню адаптованість до нових умов життя. У переважній більшості вони планують повернутися додому після завершення війни, активно залучаються до волонтерства та довіряють отриманій інформації. За шкалами базових переконань виявлено помірний рівень, проте стан ментального здоров'я викликає занепокоєння: лише третина досліджуваних характеризується відсутністю депресії і менше четвертої частини не мають відхилень від оптимального рівня психічного здоров'я. При самооцінці психічних станів виявлені середні значення за всіма шкалами;

виявлено, що тимчасово переміщені жінки за кордоном мають ряд особливостей психоемоційного стану, хоча за ключовими аспектами оцінки війни залишаються солідарними із внутрішньо переміщеними особами.

Зокрема, вони активніше цікавляться подіями в Україні, рідше виявляють злість та є більш оптимістичними щодо майбутнього. Водночас респондентки краще адаптуються та є більш залежними від онлайн-комунікацій за меншої емоційної підтримки. Понад 70% із них не планують повертатися, а також рідше займаються волонтерством. Загалом ця група має більш позитивні базові переконання щодо світу та себе. Проте в них також виражені прояви депресивності, суттєві зміни показників психічного здоров'я, а також вищі показники агресивності та ригідності, порівняно із жінками, що перебувають на території України;

доведено наявність загальних психічних наслідків війни для українських жінок, незалежно від місця їх перебування, що виявляється, зокрема, у показниках стресу, страху, тривоги та фрустрації. Обидві групи, хоча й різною мірою, значною мірою потребують різнопланової підтримки, однаково відчують контроль над своїм життям, а також виявляють подібні прояви депресивності та зниження рівня психічного здоров'я;

обґрунтовано, що ресурсний вплив кризової допомоги має бути цілеспрямовано на боротьбу з підвищеною тривожністю, фрустрацією та загальною емоційною нестабільністю; ознаками депресивних станів та соціальної дезадаптації, а також деструктивною трансформацією базових переконань.

На основі результатів дослідження:

розроблено авторську програму кризової психологічної допомоги, яка ґрунтується на інтеграції когнітивно-поведінкового, ресурсно-орієнтованого та психоедукаційного підходів. Структура програми передбачає поетапний вплив, що здійснювався через такі заходи психологічної інтервенції як консультативно-психоедукаційні, психокорекційні, блок психологічних рекомендацій;

окремим компонентом впроваджено авторський щоденник саморефлексії як інструмент пролонгованої психологічної підтримки та закріплення результатів психокорекційного впливу.

Результати формуючого етапу дослідження засвідчили високу ефективність запропонованої програми:

у експериментальній групі зафіксовано статистично значуще підвищення показників доброзичливості світу, образу «Я» та переконань щодо контролю;

виявлено достовірне зниження рівня депресивних проявів;

зафіксовано позитивну динаміку показників психічного здоров'я, а також зниження рівня тривожності, фрустрації та агресивності;

у групі порівняння, де психологічне втручання не проводилося, статистично значущих змін не виявлено, що підтверджує ефективність саме розробленої програми.

Таким чином, отримані результати дозволяють стверджувати, що кризова психологічна допомога жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи повинна мати комплексний, поетапний та ресурсно-орієнтований характер. Розроблена авторська програма є ефективним інструментом стабілізації

психоемоційного стану, відновлення базових переконань та підвищення адаптаційного потенціалу жінок в умовах воєнного стану.

Після закінчення доповіді здобувачці присутніми були поставлені такі запитання:

Кудерміна О. І.: Поясніть поняття «кризова психологічна допомога». Яким чином вона співвідноситься з іншими видами психологічної допомоги як-от, наприклад, травмофокусованою терапією?

Відповідь: Дякую за запитання. Поняття кризової психологічної допомоги слід розглядати як систему короткотермінових заходів, спрямованих на невідкладну підтримку особистості, яка перебуває в стані психологічної кризи. Травмофокусована терапія – це психотерапевтичний напрям, об'єктом впливу якого є наслідки пережитої травми. Ключова різниця полягає в етапі втручання. Кризова допомога є екстреною та обмеженою в часі, вона спрямована на стабілізацію та підтримку особистості. Травмофокусована терапія передбачає глибинне опрацювання травми із метою досягнення базової стабільності.

У нашому дослідженні акцент зроблено саме на кризовій психологічній допомозі, оскільки тимчасово переміщені жінки перебувають у стані тривалого стресу, де першочерговим вбачається відновлення психоемоційної рівноваги, а не глибинна травмотерапія.

Андросюк В. Г.: Чому саме таким чином сформована вибірка дослідження?

Відповідь: Дякую за запитання. Формування вибірки було зумовлене метою дослідження, необхідною кількістю респондентів для якісного експериментування та фізичними й ресурсними можливостями одного психолога щодо можливостей роботи з кожною учасницею.

На констатувальному етапі було виокремлено дві групи: внутрішньо переміщених жінок та жінок, які виїхали за кордон. Такий розподіл дозволив врахувати фактор географічної локалізації як важливий у формуванні психоемоційних реакцій. Порівняння цих груп є доцільним, оскільки вони перебувають у різних умовах. Внутрішньо переміщені жінки продовжують відчувати на собі тягар війни, тоді як зовнішньо переміщені перебувають у безпечному, але соціально новому для них середовищі.

Вважаємо, що такий підхід дозволив виявити специфіку психоемоційного стану залежно від умов перебування та визначити ключові мішені психологічного впливу.

Галич М. Ю.: Чи можна стверджувати, що саме воєнний стан є єдиною причиною погіршення психоемоційного стану жінок зі статусом тимчасово переміщеної особи?

Відповідь: Дякую за запитання. У межах дослідження воєнний стан розглядається як ключовий, але не єдиний фактор впливу. Погіршення психоемоційного стану жінок зумовлюється поєднанням кількох чинників: власне травматичними подіями військових дій, вимушеним переміщенням, втратою звичного середовища, фінансовою нестабільністю та соціальною

дезадаптацією. Саме сукупність цих факторів створює кризовий стан. Тому в роботі підкреслюється необхідність комплексного підходу до психологічної допомоги, який враховує не лише травму війни, а й життєву ситуацію жінки в цілому.

Андросюк В. Г.: Якою є дефініція поняття «тривожний розлад»? Чи враховували Ви положення МКХ-10 під час формування цього поняття, чи воно є авторським?

Відповідь: Дякую за запитання. Поняття «тривожний розлад» у науковому значенні визначається відповідно до міжнародних класифікацій, зокрема МКХ-10, де воно розглядається як клінічний діагноз, що встановлюється лікарем-психіатром на основі чітко визначених діагностичних критеріїв.

У межах нашого дослідження це поняття не використовувалося як клінічний діагноз і не є авторським. При наданні цього визначення було враховано показники тривожності, які вимірювалися за допомогою стандартизованих психодіагностичних методик (методики самооцінки психічних станів Г. Айзенка та опитувальника психічного здоров'я К. Кіза).

Таким чином, у роботі йдеться не про діагностику тривожних розладів, а про виявлення рівня тривожності як психоемоційного стану, що може виступати фактором ризику розвитку порушень, але не ототожнюється з клінічним діагнозом. Відповідно, результати інтерпретуються в межах психологічного, а не психіатричного підходу.

Романенко О. В.: Чи не вважаєте Ви, що запропонована програма кризової психологічної допомоги є занадто універсальною для різних категорій жінок?

Відповідь: Дякую за запитання. Насправді програма має не універсальний, а гнучкий характер. Вона побудована за принципом поетапності та поєднує різні підходи, що дозволяє адаптувати її до індивідуальних особливостей жінок. У роботі показано, що внутрішньо переміщені та зовнішньо переміщені жінки мають відмінності у психоемоційному стані та ресурсах, тому програма передбачає можливість варіювання змісту та акцентів психологічного впливу. Саме така гнучкість і забезпечує її ефективність у різних умовах.

Голова засідання: Чи є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається науковому керівнику.

Науковий керівник, кандидат психологічних наук, доцент Власенко С. Б. відзначила, що підготовлена дисертанткою Гаман Іриною Геннадіївною робота на тему «Особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні» є результатом ґрунтовної теоретико-емпіричної діяльності. Зауважила, що Гаман І. Г. характеризується високим рівнем інтелектуальної культури та методологічної грамотності, вправно оперує сучасним науковим інструментарієм та методами математичної статистики. За період навчання в аспірантурі Ірина Геннадіївна самостійно підготувала 11 наукових праць, серед

них: 5 статей, опублікованих у фахових виданнях України категорії «Б», та 6 тез доповідей, опублікованих у збірниках науково-практичних конференцій.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план Гаман І. Г. виконала в повному обсязі.

Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності. Дисертація є самостійною завершеною роботою. Дослідження написано літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації відповідає встановленим МОН України вимогам.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка – Гаман Ірина – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія».

Таким чином, дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту на разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія».

Після цього було надано слово **рецензентам** роботи:

доктору психологічних наук, доценту Гальченко В. М., яка підкреслила актуальність та важливість теми дослідження дисертантки. Зазначила, що наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження є достатньо обґрунтованими, методологічно виправданими та мають суттєву наукову та практичну цінність. Наукова новизна теоретичних та експериментальних результатів, отриманих здобувачкою, характеризується достатнім рівнем обґрунтованості, оригінальності та відповідності сучасному стану психологічної науки. У дисертаційній роботі вперше здійснено цілісний науковий аналіз психоемоційних наслідків переживання воєнних подій жінками зі статусом тимчасово переміщеної особи з урахуванням чинника географічної локалізації, а також розроблено й науково обґрунтовано авторську програму кризової психологічної допомоги, що інтегрує провідні психотерапевтичні підходи. Створено та впроваджено авторський щоденник саморефлексії як психотехнологічний інструмент емоційної стабілізації та когнітивної переоцінки травматичного досвіду. Поглиблено наукові уявлення щодо структури кризових психоемоційних станів жінок у контексті вимушеного переміщення як багатовимірного феномена. Виявлено закономірності емоційного реагування в умовах тривалого воєнного стресу та взаємозв'язки між рівнем тривожності, депресивності й трансформацією базових переконань. Уточнено роль копінг-стратегій і соціально-особистісних ресурсів у подоланні кризових станів та механізми пролонгованої психологічної дезадаптації.

Таким чином, усе зазначене є свідченням того, що дисертаційне дослідження, виконане Гаман І. Г., за своїм змістом, одержаними науковими результатами, актуальністю, новизною та іншими ознаками є самостійною завершеною науковою роботою, що містить суттєві положення для розвитку психології.

Також, відзначаючи загальний високий рівень та ґрунтовність проведеного дослідження, рецензент зауважила про наявність у роботі певних термінологічних неточностей та зазначила, що за умови виправлення цих недоліків дисертація Гаман І. Г. може бути представлена до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія»;

кандидату юридичних наук Литвин В. В., яка акцентувала увагу на важливості та своєчасності проведення наукових розвідок у межах обраної проблематики. Зазначила, що дослідження спрямоване на вдосконалення підходів до надання психологічної підтримки та підвищення ефективності допомоги в умовах тривалої кризи, спричиненої бойовими діями.

Рецензент наголосила на належній послідовності та структурованості дисертації, відзначила об'єктивність та відповідність актуальним запитам психологічних напрацювань авторки, а також високий професійний рівень написання роботи. Зміст дисертаційного дослідження, включаючи теоретичний аналіз окресленої тематики, логічну побудову, визначення наукових завдань, шляхи їх вирішення та сформовані висновки, стали результатом оригінального авторського підходу та самостійно виконаного наукового дослідження. У роботі вперше проведено системний аналіз психоемоційних наслідків впливу активних бойових дій на жінок зі статусом тимчасово переміщеної особи. До них віднесено, зокрема, посилений страх, хронічну тривожність, психологічну вразливість, ризик розвитку психосоматичних розладів та ін. З метою створення дієвого та ефективного психотехнологічного інструменту підтримки психоемоційного стану жінок-переселенок дисертанткою було розроблено та впроваджено в діяльність практичних психологів авторську програму кризової психологічної допомоги, до якої безпосередньо ввійшов щоденник саморефлексії та психоемоційної стабілізації.

Рецензент відзначила, що зазначене вище свідчить, що дисертаційна робота за змістом, рівнем отриманих наукових результатів, актуальністю, науковою новизною та іншими визначальними характеристиками є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що містить вагомі положення для розвитку психологічної науки. Водночас попри змістовність роботи, методологічний апарат потребує додаткового уточнення. Зазначені зауваження мають редакційний характер і не применшують наукової цінності роботи. Після їх усунення дисертаційне дослідження може бути рекомендоване до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

професор кафедри, доктор психологічних наук, професор Романенко О. В., яка констатувала повну реалізацію дослідницького задуму Гаман І. Г. Було зазначено, що робота вирізняється високим рівнем наукового планування. Авторці вдалося чітко та правильно визначити мету та сформулювати завдання дослідження. Вдало підібраний психодіагностичний інструментарій забезпечив успішне вирішення поставлених завдань та

досягнення цілей. Обрані теоретико-методологічні засади надали можливість сформулювати цілісну систему наукових рішень, які мають прикладну та концептуальну цінність. На окрему увагу заслуговує внутрішня логіка дослідження, де наукова новизна та висновки впливають із поставлених цілей.

Дисертація є самостійним дослідженням, реалізованим на високому фаховому рівні. Чітка архітектура та змістова завершеність праці поряд із глибиною аналізу складних феноменів засвідчують високу професійну компетентність здобувачки.

Професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мартенко О. Л. зазначив високий рівень виконання дисертаційного дослідження Гаман І. Г. Представлені результати вирізняються змістовою глибиною, а підсумкові висновки є чітко доведеними та повною мірою відображають вирішення наукової проблеми, окресленої на початку роботи. Питання, які розглядаються в дисертації, розкриті авторкою на високому методологічному рівні. Розроблена Гаман І. Г. програма кризової допомоги вирізняється високим ступенем практичної спрямованості. Вона не лише враховує теоретичні аспекти терапії, а й адаптована до реальних запитів тимчасово переміщених жінок. Ключовим елементом програми є щоденник саморефлексії, що дозволяє жінкам самостійно здійснювати моніторинг власного стану й опановувати навички саморегуляції.

Дисертаційне дослідження Гаман І. Г. виконано відповідно до вимог МОН України. Здобувачка має достатню кількість наукових статей у фахових виданнях та опублікованих тез виступів в межах наукових конференцій. Загалом результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення. Тому дисертаційна робота Гаман І. Г. заслуговує на рекомендацію до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 «Психологія».

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Гаман Ірини Геннадіївни на тему «Особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія»

Дисертація Гаман Ірини Геннадіївни на тему «Особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», є цілісною та завершеною науковою працею. Тема дисертаційної роботи є актуальною; дисертаційне дослідження характеризуються науковою новизною й має теоретичну і практичну значущість.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Значна стресова насиченість сучасного життя, з одного боку, активізує мобілізаційні ресурси та адаптивну поведінку особистості, а з іншого, – призводить до інтенсивного психоемоційного напруження. Це проявляється в підвищенні рівня тривожності, знервованості, дратівливості та інших ознаках емоційної нестабільності. Наслідки таких станів мають вияв як на особистісному рівні, так і на рівні суспільства в цілому. Негативні емоційні стани спричиняють виникнення психосоматичних розладів, зумовлюють професійне вигорання та накладають негативний відбиток на міжособистісні стосунки. На суспільному ж рівні вони провокують зростання агресивності та ризику деструктивної поведінки. Усе зазначене підвищує інтерес дослідників не лише до проблем емоційної сфери людини та особливостей її функціонування в різних життєвих обставинах, а й до пошуку ефективних шляхів кризової психологічної допомоги, які сприятимуть стабілізації психоемоційного стану та підвищенню психічної стійкості.

На фоні масштабної російської агресії населення України перебуває в умовах екстремальної небезпечної життєдіяльності та впливу стресогенних воєнних подій, що супроводжуються інтенсивними дисфоричними переживаннями. Екзистенційний характер воєнного стану зумовлений його кардинальним впливом на найбільш глибокі, фундаментальні першооснови людського життя. Він безпосередньо загрожує не тільки всьому, що має для людини першочергову, безумовну цінність, а й самому її існуванню. Це примушує зовсім по-іншому поглянути на сенс власного буття. В будь-якому випадку загальний напрям впливу збройної агресії на психоемоційний стан людини порушує базову довіру до світу, перетворюючи його на чужий та ворожий простір, повертаючи до переживання дитячої базальної тривоги, описаної К. Хорні. Відомо, що хронічна базальна тривога дорослої людини лежить в основі виникнення неврозів.

Відповідно до результатів сучасних досліджень, проведених за участю UNICEF в Україні, значна частина населення перебуває у стані підвищеного психоемоційного напруження: близько 47% українців повідомляють про високий рівень стресу, а близько 20% поєднують високий рівень стресу з низькою здатністю до адаптації.

Серед чинників, що впливають на психоемоційний стан, важливу роль відіграють тривала дія воєнного стресу, соціально-економічна нестабільність, а також порушення звичних життєвих умов. Водночас до ресурсів, що сприяють подоланню стресу, належать наявність роботи, стабільного доходу, соціальної підтримки та сімейних зв'язків.

Отримані дані свідчать про те, що попри наявність певного адаптаційного потенціалу (який демонструють близько 73% населення), значна частина громадян потребує додаткової психологічної підтримки, оскільки тривалий вплив стресових факторів може призводити до виснаження адаптаційних ресурсів та розвитку психічних порушень.

Таким чином, в умовах воєнного стану психоемоційне навантаження має системний характер і потребує впровадження комплексних програм психологічної допомоги, спрямованих на стабілізацію стану та відновлення адаптаційних можливостей особистості.

Особливої актуальності в умовах воєнного стану набуває саме кризова психологічна допомога як форма своєчасного та цілеспрямованого втручання, що дозволяє попередити формування стійких психоемоційних порушень і трансформацію гострих стресових реакцій у стійкі дезадаптивні стани. В умовах тривалого впливу стресогенних факторів воєнного конфлікту своєчасна психологічна підтримка виступає не лише засобом стабілізації емоційного стану особистості, а й важливим чинником збереження її соціального функціонування, життєвої активності та здатності до адаптації. Відсутність або несвоєчасність надання кризової допомоги може призводити до поглиблення психічних порушень, що ускладнює процес відновлення та підвищує ризик формування стійких негативних наслідків як на індивідуальному, так і на соціальному рівнях.

Початок повномасштабного вторгнення призвів до того, що значна кількість громадян були вимушені шукати тимчасове житло у більш безпечних містах та країнах. Таким чином, склалася ситуація розділення родин, коли жінки та діти виїхали за кордон, а їх чоловіки були вимушені залишитись. Водночас значна кількість жінок та дітей не полишили територію України й переживають усі негаразди воєнного часу.

Інтенсивність переживання дисфоричних емоційних станів в умовах воєнних подій залежить від співвідношення двох чинників:

- 1) ступеня вираженості екстремальних подій воєнного часу та заподіяних ними труднощів;
- 2) обсягу наявного в людини ресурсу, що може бути спрямований на подолання зазначених станів, наявності функціональних можливостей захистити себе, подолати свою безпорадність перед об'єктивно страшними

реаліями війни.

Очевидно, що жінки переживають більшу вразливість та беззахисність перед збройною агресією, ніж чоловіки. Саме це підвищує вірогідність виникнення дезадаптивного стану невротичної тривоги, що зумовлює необхідність особливої уваги до психоемоційної сфери жінок в умовах воєнного стану та розгляду психологічних особливостей їх переживань під впливом воєнних дій. Проведені станом на тепер наукові дослідження у сфері диференційної психології свідчать про більш виражену схильність до переживання астеничних емоційних станів, зокрема, тривожності та депресії саме серед жінок.

Актуальність дослідження особливостей кризової психологічної допомоги жінкам, які пережили воєнні події, пов'язана з тим, що від їх сприйняття та емоційного реагування на ці екстремальні обставини значною мірою залежить психологічна атмосфера в родині, продуктивність повсякденної діяльності, характер соціальної активності та якість життя загалом. З урахуванням гендерної специфіки функціонування емоційної сфери, зокрема вищого рівня емоційної лабільності та реактивності жінок порівняно з чоловіками, неабиякий дослідницький інтерес викликає чинник географічного розташування місця проживання жінок, що може впливати на особливості переживання ними воєнних подій. Обґрунтованим є припущення, що характер, інтенсивність та засоби кризової психологічної допомоги жінкам, які зазнали впливу воєнних подій, буде залежати від їх географічного місцезнаходження під час воєнного стану, зокрема, ступеня їх наближеності до епіцентру бойових дій, а також конкретних життєвих обставин, в яких вони опинились на новому місці проживання. Тому є підстави стверджувати, що дисертаційне дослідження на тему «Особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні» є актуальним та спрямованим на розкриття недостатньо досліджених аспектів відповідної наукової проблематики.

Проблемою переживання дисфоричних емоційних станів займалися такі дослідники як Дж. Браун, А. Елліс, У. Кеннон, О. Киричук, К. Левін, Х. Ліделла, С. Максименко, Н. Міллер, Е. Носенко, Ж. Піаже, О. Рибалко, В. Роменець, Г. Сельє, О. Скрипченко, Ч. Спілбергер, П. Фресс, Е. Фромм, Д. Хебб, К. Хорні, П. Якобсон, П. Янг та інші. Водночас попри те, що загальні механізми дисфорії аналізувалися багатьма вченими, вузькоспеціалізована проблематика сприйняття реальності в умовах воєнного стану наразі перебуває на етапі дослідження. Серед небагатьох дослідників, які фокусуються на змінах свідомості та перцептивної сфери людини під час воєнних подій, варто виділити С. Калішук.

Феноменологію кризових переживань під час війни, психологічні наслідки перебування в зонах вогневого ураження, особливості та методи психологічної допомоги постраждалим від воєнних конфліктів вивчали як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, серед яких: Х. Алієв, К. Антоначчо, Ю. Бойко-Бузиль, Н. Бетанкур, Т. Бетанкур, Е. Виржанська, С. Власенко,

В. Гальченко, Л. Гребінь, К. Захаров, В. Знаков, І. Корнієнко, Н. Іслам, Д. Калдеш, Т. Католик, З. Кісарчук, О. Кокун, Г. Лазос, Р. Лакшмінараяна, В. Литвин, С. Максименко, Р. Мурті, М. Мюллер, Я. Омельченко, Ч. Ра, О. Романчук, Н. Степанова, К. Торре, Ж. Фальконе, Ж. Фаррар, Р. Фроунфелькер, Л. Царенко, Л. Чепіга.

Значну кількість відомостей щодо особливостей емоційності, суб'єктивних переживань, психоемоційних станів жінок представлено в зарубіжних та вітчизняних літературних джерелах з диференційної психології. Для вітчизняної традиції дослідження зазначеної проблематики характерна виразна тенденція до розгляду явищ та властивостей емоційних станів жінок у контексті певних напружених життєвих обставин та ситуацій. Так, емоційну сферу жінок досліджують у різних контекстах, зокрема щодо їх психічного здоров'я у післяпологовий період (М. Галицька), а також у разі наявності порушень репродуктивної сфери (О. Сіраковська); у контексті емоційної саморегуляції, як наслідок психологічного насильства в родині (І. Кочергіна); у контексті алкогольної залежності (К. Рябухін); у контексті характерних особливостей емоційного інтелекту жінок та чоловіків (С. Бикова). Досліджень, присвячених вивченню емоційних станів жінок в умовах воєнного конфлікту, зовсім небагато. Зокрема, особливості емоційного стану жінок-переселенців досліджували Ю. Бойко-Бузиль, В. Гальченко, О. Древіцька, В. Литвин, Т. Лубанова, І. Сингаївська, Л. Чепіга та ін.

Вагомий внесок у дослідження проблеми психологічної допомоги та підтримки особам, які постраждали внаслідок травматичних впливів, зробили: І. Белова, О. Булгакова, У. Варнава, С. Власенко, М. Галич, О. Губар, Т. Дзюба, С. Каліщук, З. Кісарчук, О. Когут, О. Кокун, В. Кощинець, К. Кулакова, Г. Лазос, Л. Литвиненко, О. Макарова, М. Маценюк, А. Михальський, С. Михальська, О. Нежинська, В. Нянько, Л. Нянько, Я. Омельченко, А. Османова, Н. Пилипенко, М. Савченкова, А. Терещук, Л. Царенко, Т. Шевченко та інші. Однак попри значний масив наукових розробок у межах цієї проблематики, особливості кризової психологічної допомоги з числа тимчасово переміщених осіб в Україні залишаються недостатньо вивченими та потребують глибшого теоретичного та практичного осмислення.

Таким чином, можна констатувати, що, з одного боку, у вітчизняній науковій літературі недостатньо представлені дослідження, спрямовані на виявлення психологічних особливостей переживання жінками воєнних подій, що зумовлено специфікою сучасних умов повномасштабної воєнної агресії та її інтенсивним впливом на психічне життя українського суспільства. З іншого боку, спостерігається недостатня кількість методичних розробок саме українськими науковими діячами, спрямованих на обґрунтування та практичну реалізацію технологій кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи. Тому варто з огляду на нагальну потребу в наданні кваліфікованої психологічної допомоги українським жінкам, які зазнали впливу воєнних подій різного ступеня інтенсивності, дослідити особливості переживання ними воєнних подій з урахуванням географічного

місця знаходження, а також розробити дієву модель кризової психологічної допомоги вимушено переміщеним жінкам. Це й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до планів науково-дослідницьких робіт кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ. Відповідно до положень Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року №722/2019); Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України на 2019–2023 роки (Постанова Президії Національної академії наук України від 30 січня 2019 року №30); Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (Указ Президента України від 15 серпня 2021 року №5/2015); Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 роки, затверджених рішенням Вченої ради НАВС від 26 грудня 2017 року (протокол №28/1); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (п. 14, 27; наказ МВС України від 11 червня 2020 року №454); Стратегічного плану розвитку Національної академії внутрішніх справ на 2018–2024 роки, затвердженого рішенням Вченої ради НАВС від 27 лютого 2018 року; Стратегії розвитку Національної академії внутрішніх справ на 2025–2029 роки, затвердженої рішенням Вченої ради НАВС від 25 березня 2025 року (протокол № 8/4-1); Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою Загальних зборів Національної академії правових наук від 26 березня 2021 року.

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 29 листопада 2022 року, протокол № 15. Тему уточнено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 30 листопада 2023 року, протокол № 23.

Мета та завдання дослідження відповідно до предмета та об'єкта дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в теоретико-емпіричному обґрунтуванні особливостей кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні.

Для досягнення мети дослідження поставлені такі завдання:

- на основі теоретичного аналізу дослідити психологічні особливості переживання подій війни жінками зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні;
- емпірично дослідити психологічні особливості переживання воєнного стану українськими жінками зі статусом тимчасово переміщеної особи;
- на основі аналізу сучасних психологічних технологій і методів кризової допомоги особам, які постраждали від війни, визначити особливості надання кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні;

– розробити авторську програму кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи;

– шляхом експериментальної апробації провести оцінку ефективності авторської програми кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні.

Об'єктом дослідження є кризова психологічна допомога особистості.

Предметом дослідження є психологічні особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану.

Методи дослідження:

– теоретичні методи: аналіз та узагальнення наявних наукових даних, пов'язаних із проблемою дослідження; аналіз результатів діяльності дослідників з обраної наукової проблематики; абстрагування та конкретизація; класифікація; порівняння; систематизація; з'ясування причинно-наслідкових зв'язків; системний аналіз; психологічне моделювання;

– емпіричні методи: спостереження; бесіда; констатувальний та формувальний експерименти; анкетування – авторська анкета для визначення особливостей оцінювання жінками воєнних подій та ставлення до них; опитувальник «Стабільність психічного здоров'я – коротка форма» («The Mental Health Continuum – Short Form») (К. Кіз) (адаптація Е. Носенко, А. Четверик-Бурчак); шкала базових переконань Р. Янов-Бульман; шкала діагностики депресії А. Бека; методика «Самооцінка психічних станів» Г. Айзенка;

– статистичні методи: міри центральної тенденції (підррахунок та аналіз середніх величин), математичні критерії для визначення статистично значущих розбіжностей, кореляційний аналіз, кластерний аналіз, однофакторний аналіз, регресійний аналіз.

Емпіричну базу дослідження становили 138 жінок зі статусом тимчасово переміщеної особи (ТПО), які перебували в Україні та поза її межами. На констатувальному етапі дослідження було виокремлено експериментальну групу (внутрішньо переміщені жінки, n=71) та групу для порівняння (жінки, які перебувають за межами України, n=67). У формувальному етапі брали участь лише внутрішньо переміщені особи (n=71).

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в комплексному теоретико-емпіричному обґрунтуванні психологічних особливостей кризових психоемоційних станів жінок зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні та розробці ефективної програми кризової психологічної допомоги, спрямованої на відновлення їх психоемоційної стабільності й адаптаційного потенціалу.

Вперше:

– здійснено цілісний науковий аналіз психоемоційних наслідків переживання воєнних подій жінками зі статусом тимчасово переміщеної особи з урахуванням фактора географічної локалізації (перебування в межах України або за кордоном);

- науково обґрунтовано та розроблено авторську програму кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи, що ґрунтується на інтеграції кризово-інтервенційного, когнітивно-поведінкового, ресурсно-орієнтованого та психоедукаційного підходів;

- розроблено та впроваджено авторський щоденник саморефлексії та психоемоційної стабілізації як структурований психотехнологічний інструмент підтримки процесів емоційної регуляції, когнітивної переоцінки травматичного досвіду та відновлення суб'єктивного відчуття контролю в жінок з досвідом вимушеного переміщення.

Поглиблено та уточнено наукові уявлення про:

- зміст і психологічну структуру понять «переживання воєнних подій» та «кризовий психоемоційний стан жінок» у контексті вимушеного переміщення як багатовимірною феномену, що охоплює емоційний, когнітивний, ціннісно-смысловий та поведінковий компоненти;

- закономірності формування емоційних реакцій жінок в умовах тривалого воєнного стресу, зокрема взаємозв'язки між рівнем тривожності, депресивності, психоемоційного виснаження та трансформацією базових переконань;

- специфіку поведінкових реакцій жінок зі статусом тимчасово переміщеної особи з урахуванням соціального контексту, ресурсної забезпеченості та ступеня соціальної інтеграції;

- роль соціальних, особистісних і ресурсних чинників у подоланні кризових станів жінками-переселенками, зокрема значення базових переконань, позитивного образу «Я», відчуття контролю та психоемоційних ресурсів.

Набули подальшого розвитку:

- уявлення про роль інструментів письмової саморефлексії у кризовій психології як ефективного засобу пролонгованої психологічної підтримки, що забезпечує інтеграцію результатів психологічної допомоги в повсякденне життя клієнток з числа жінок-переселенок, сприяє закріпленню когнітивних змін та формуванню навичок автономної саморегуляції;

- наукові положення щодо психологічних механізмів адаптації та відновлення психічного здоров'я жінок, які постраждали від воєнних дій, з урахуванням поєднання травматичного досвіду та вимушеної міграції;

- психотехнології кризової психологічної допомоги з урахуванням гендерних особливостей, соціальної вразливості та специфіки воєнної травматизації, що передбачають поєднання стабілізаційних, когнітивно-реконструктивних та ресурсно-орієнтованих інтервенцій;

- підходи до організації системної, поетапної та експериментально верифікованої моделі кризової психологічної підтримки тимчасово переміщених осіб в умовах воєнного стану, орієнтованої на забезпечення внутрішньої валідності результатів та їх практичної масштабованості;

- науково-методичні засади формуального експерименту в кризовій психології, що поєднують діагностичну обґрунтованість «мішеней» впливу, структуровану програму інтервенцій та статистично підтверджену оцінку

ефективності.

Практичне значення результатів дисертаційної роботи виявляється в можливості їхнього використання в:

– науково-дослідницькій діяльності: під час опрацювання наукових проблем, пов'язаних із темою цього дослідження, що стосуються вдосконалення наявної системи надання психокорекційних та реабілітаційних послуг жінкам, які постраждали від воєнних дій; відомості про вплив фактичного місця проживання українських жінок під час воєнного стану можуть враховуватися під час планування та реалізації заходів їх психологічної підтримки та відновлення, що дозволить на практиці реалізувати диференційований підхід до такої категорії клієнтів.

Результати роботи впроваджено в науково-дослідну діяльність Національної академії внутрішніх справ, що підтверджується актом впровадження № 21-нд від 17.02.2026;

– освітній діяльності: під час викладання таких навчальних дисциплін як «Юридична психологія», «Психотерапія та психокорекція», «Психологічна реабілітація», «Психологічне консультування в мультикультуральному суспільстві».

Розроблені матеріали впроваджені в освітній процес Харківського національного університету внутрішніх справ (акт впровадження № 38 від 21.11.2025);

– практичній діяльності: у системі психологічного відновлення різних категорій жінок з урахуванням наявної в них нозології та психологічних дисфункцій. Результати дисертаційного дослідження можуть стати в нагоді практикуючим психологам, зокрема, можуть бути корисні в практиці психологічної корекції дисфоричних емоційних станів у жінок. Зокрема, розроблена на основі проведеного емпіричного дослідження програма кризової психологічної допомоги жінкам, які постраждали від війни, може підвищити ефективність загальних психопрофілактичних та психореабілітаційних заходів, а також завдяки комплексному та еkleктичному підбору різноспрямованих методів дозволить ефективно покращити їх емоційне тло, самопочуття та в загальному підсумку оптимізувати психоемоційний стан цих жінок.

Авторський щоденник саморефлексії та психоемоційної стабілізації може застосовуватися як самостійний інструмент первинної кризової психологічної допомоги, а також як допоміжний засіб у межах індивідуального та групового психологічного консультування.

Основні положення впроваджено в роботу благодійної організації «Благодійний фонд «Надія на життя» (акт впровадження від 12.07.2025).

Особистий внесок здобувача полягає в самостійному виконанні всіх етапів дисертаційного дослідження та отриманні оригінальних наукових результатів, які виносяться на захист.

Апробація матеріалів дисертації. За тематикою дисертації були надані тези доповідей до науково-практичних круглих столів кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ України за темами

«Емоційні переживання наслідків війни тимчасово переміщеними українськими жінками» та «Наслідки впливу воєнного стану на психічне здоров'я тимчасово переміщених жінок». Також тези доповідей були надіслані на Всеукраїнську науково-практичну конференцію Львівського державного університету внутрішніх справ за темою «Особливості психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні»; LXIII Міжнародну науково-практичну конференцію в м. Оломоуць (Чехія) на тему «Технології кризової психологічної допомоги постраждалим від війни жінкам, які мають статус тимчасово переміщеної особи»; Міжнародну науково-практичну конференцію *CURRENT ISSUES IN SCIENCE* в м. Дрезден (Німеччина) на тему «Ефективність впровадження програми кризової психологічної допомоги тимчасово переміщеним жінкам в умовах воєнного стану в Україні».

Публікації. Основні матеріали за темою дисертації висвітлено в 11 наукових публікаціях, серед яких 5 наукових статей – у збірниках, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з психологічних наук, а також 6 тез доповідей – у збірниках доповідей науково-практичних конференцій та круглих столів, зокрема:

1. Гаман І. Сучасний стан наукових розвідок психологічного портретування (профайлінгу) як психодіагностичного інструментарію. *Юридична психологія*. 2023. № 1 (32). С. 93–100. <https://doi.org/10.33270/03233201.93>

2. Гаман І. Г. Поняття «кризова допомога» у психологічній практиці. *Наукові перспективи*. Серія «Психологія». 2024. № 9(51). С. 1160–1177. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-9\(51\)-1160-1177](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-9(51)-1160-1177)

3. Гаман І. Г. Дослідження наслідків переживання подій війни українськими жінками, які проживають в Україні. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Психологія». 2025. № 10(56). С. 1415–1424. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-1415-1424](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-1415-1424)

4. Гаман І. Г. Психологічні особливості емоційних переживань тимчасово переміщених жінок в умовах воєнного стану. *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Психологія». 2025. № 10(50). С. 1422–1432. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-1422-1432](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-1422-1432)

5. Гаман І. Г. Психологічна програма кризової допомоги тимчасово переміщеним жінкам в умовах війни. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Психологія». 2025. № 12(58). С. 3338–3348. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12\(58\)-3338-3348](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12(58)-3338-3348)

6. Гаман І. Г. Актуалізація профайлінгу в Україні в сучасних умовах. *Актуальні питання психологічного забезпечення службової діяльності структурних підрозділів МВС України в умовах воєнного стану: матеріали V міжвідомчого науково-практичного круглого столу* (м. Київ, 20.04.2023). С. 162–165.

7. Гаман І. Г. Наслідки впливу воєнного стану на психічне здоров'я тимчасово переміщених жінок. *Актуальні питання психологічного забезпечення*

діяльності Національної поліції та закладів вищої освіти МВС України: матеріали VI міжвідомчого науково-практичного круглого столу (м. Київ, 18.04.2024). С. 176–178.

8. Гаман І. Г. Особливості психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні. *Психологія особистості фахівця в умовах воєнного стану та поствоєнної реабілітації*: зб. матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Львів, 24.10.2025). С. 180–184.

9. Гаман І. Г. Емоційні переживання наслідків війни тимчасово переміщеними українськими жінками. *Формування особистості правоохоронця в сучасних умовах*: матеріали науково-практичного круглого столу (м. Київ, 31.10.2025). С. 28–32.

10. Гаман І. Г. Технології кризової психологічної допомоги постраждалим від війни жінкам, які мають статус тимчасово переміщеної особи. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали LXIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Оломоуць (Чехія), 07.12.2025). С. 171–173.

11. Гаман І. Г. Ефективність впровадження програми кризової психологічної допомоги тимчасово переміщеним жінкам в умовах воєнного стану в Україні. *CURRENT ISSUES IN SCIENCE*: Міжнародна науково-практична конференція (м. Дрезден, Німеччина, 09.01-11.01.2026). С. 170–175.

Характеристика особистості здобувача. Гаман Ірина Геннадіївна народилася 02 вересня 1991 року. У 2014 році отримала диплом спеціаліста за спеціальністю «Економіка підприємства», здобула кваліфікацію спеціаліста з економіки підприємства (Національний авіаційний університет). У 2022 році отримала диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Психологія», здобула кваліфікацію магістра психології (Національна академія внутрішніх справ). З червня 2023 року й дотепер є студенткою другого ступеня навчання Національної асоціації гештальт-терапевтів України.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. За актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Гаман І. Г. відповідає спеціальності 053 «Психологія» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Гаман Ірини Геннадіївни на тему «Особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Гаман Ірини Геннадіївни відповідає спеціальності 053 «Психологія» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Гаман Ірини Геннадіївни на тему «Особливості кризової психологічної допомоги жінкам зі статусом тимчасово переміщеної особи в умовах воєнного стану в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії на разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 053 «Психологія».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук щодо рекомендації до захисту дисертації Гаман Ірини Геннадіївни: за –15, проти – немає, таких, що утримались – немає.

**Голова засідання –
завідувач кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ
доктор філософії**

Маріанна БУДАНОВА